

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสื่อสารในเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า” ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาพัฒนาการของเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า ปัจจัยที่มีผลต่อพัฒนาการของเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า และการสื่อสารภายในเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า โดยผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระเบียบวิธีวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
3. แหล่งที่มาของข้อมูล
4. ขั้นตอนการทำวิจัย
5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
6. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. การนำเสนอข้อมูล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสื่อสารในเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้าในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ข้อมูลทั้งหมดได้มาจากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth Interview) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า อาทิ คณะกรรมการเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า ผู้อำนวยการเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า ผู้จัดการเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า และสมาชิกเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า

งดเหล่า จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกึ่งก้านใบ กลุ่มไม้ขีดไฟ กลุ่มถักทอฝืน และคณะหุ่นสายเสมา รวมถึงตัวแทนจากองค์กรทุน ได้แก่ ผู้อำนวยการเครือข่ายองค์กรงดเหล่า สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล่า (สคส.) และนักวิชาการบริหารแผนงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

2. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ได้แก่ รายงานการวิจัย เอกสารโครงการและรายงานผลการดำเนินงานของเครือข่ายละครณรงค์งดเหล่า จุลสาร และแผ่นพับ เป็นต้น

3. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non- Participant Observation) ในเวทีสรุปผลการทำงานของ “แผนงานละครณรงค์ เพื่อป้องกันนักดื่มหน้าใหม่” วันที่ 27 – 28 มกราคม 2551 ณ บ้านไม้ชายคลอง จังหวัดสมุทรสงคราม

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวนทั้งหมด 17 คน ดังนี้

1. คณะกรรมการเครือข่ายละครณรงค์งดเหล่า จำนวน 3 คน ได้แก่

1.1 คุณนิมิตร พิพิธกุล	คณะกรรมการ (ผู้แทนคณะหุ่นสายเสมา)
1.2 คุณบดินทร สร้อยสุวรรณ	คณะกรรมการ (ผู้แทนกลุ่มกึ่งก้านใบ)
1.3 คุณศรัทธา ปลื้มสูงเนิน	คณะกรรมการ (ผู้แทนกลุ่มไม้ขีดไฟ)

2. ส่วนกลางเครือข่ายละครณรงค์งดเหล่า จำนวน 3 คน ได้แก่

2.1 คุณสมศักดิ์ ศิริพันธุ์	ผู้อำนวยการเครือข่ายละครณรงค์งดเหล่า
2.2 คุณชลธิชา ชัยเพ็ง	ผู้จัดการเครือข่ายละครณรงค์งดเหล่า
2.3 คุณสมควร สกุลชิต	เจ้าหน้าที่ธุรการเครือข่าย

3. สมาชิกเครือข่ายละครรงค์ดเกล้า จำนวน 9 คน ได้แก่

3.1 คุณคำรณ ชูเดชา	กลุ่มถักทอฝัน
3.2 คุณปรัชทิพา หวังร่วมกลาง	กลุ่มถักทอฝัน
3.3 คุณสุภาพร คลังชำนาญ	กลุ่มกึ่งก้านใบ
3.4 คุณธันชิตา สมจรรยา	กลุ่มกึ่งก้านใบ
3.5 คุณพงศธร สายชมภู	กลุ่มไม้ขีดไฟ
3.6 คุณจักรวาล บำรุงกิจ	กลุ่มไม้ขีดไฟ
3.7 คุณบุตรี ประรินสารมัย	คณะหุ่นสายเสมา
3.8 คุณพงศกร เกาทอง	คณะหุ่นสายเสมา
3.9 คุณอลิษา วีรกมลยุทธ	คณะหุ่นสายเสมา

4. องค์กรภาคี/ทุน จำนวน 2 คน ได้แก่

- 4.1 คุณธีระ วัชรปราณี ผู้จัดการเครือข่ายองค์กรงดเหล้า สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)
- 4.2 รุ่งอรุณ ลิ้มพีระภักดิ์ นักวิชาการบริหารแผนงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

แหล่งที่มาของข้อมูล

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 การศึกษาเอกสารประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ รายงานการวิจัย เอกสารแนวคิด ทฤษฎี เอกสารนำเสนอโครงการและรายงานการดำเนินงานโครงการของแต่ละกลุ่ม รวมทั้ง คู่มือ จุลสาร แผ่นพับ เป็นต้น

1.2 การศึกษาข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ เว็บไซต์ต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า และสมาชิกเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า รวมถึงองค์กรทุน ซึ่งได้จากการสืบค้นผ่านเว็บไซต์ www.ddddrama.com , www.fai-dee.com , <http://www.thaihealth.or.th>

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า ประกอบด้วย คณะกรรมการเครือข่าย ผู้อำนวยการเครือข่าย ผู้จัดการเครือข่าย และสมาชิกเครือข่าย จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มดักทอฝัน กลุ่มกึ่งก้านใบ กลุ่มไม้ขีดไฟ และคณะหุ่นสายเสมา ตลอดจนผู้จัดการเครือข่ายองค์กรงดเกล้า สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเกล้า (สคล.) และนักวิชาการบริหารแผนงาน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ขั้นตอนในการทำวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "การสื่อสารในเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า" มีขั้นตอนในการทำวิจัยดังนี้

1. ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการวิจัยโดยศึกษาจากเอกสารและการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับคณะทำงานเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า
2. ทบทวนแนวคิด และทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบในการเข้าไปศึกษาข้อมูลจริงและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง
3. ติดต่อกลุ่มเป้าหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในเบื้องต้น รวมทั้งแจ้งให้ทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ตลอดจนการนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ที่เหมาะสมและสะดวกในการสัมภาษณ์
4. เตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ สมุดจดบันทึก เทปบันทึกเสียง เป็นต้น
5. เข้าพบกลุ่มเป้าหมายและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก
6. การร่วมเข้าการประชุมของเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า เพื่อเข้าใจรูปแบบการดำเนินงานของเครือข่ายได้ชัดเจนมากขึ้น
7. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ผลอย่างละเอียด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการหาคำตอบปัญหาการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยใช้แนวทางการศึกษาจากกรอบแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้แบบสัมภาษณ์จะเป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด (Open – ended Questions) ที่ไม่ชี้นำคำตอบ และใช้เทปบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

สำหรับประเด็นในการสัมภาษณ์นั้น ประกอบด้วยประเด็นหลัก ตามปัญหาคำถามวิจัย โดยกำหนดไว้เป็นหัวข้อต่างๆ ดังนี้

ปัญหาคำถามวิจัยข้อ 1. เครือข่ายละครนครนรงค์ดเหล่ามีพัฒนาการอย่างไร

คำถาม : คณะกรรมการและส่วนกลางเครือข่าย

1. เครือข่ายละครนครนรงค์ดเหล่ามีความเป็นมาอย่างไร
2. เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของเครือข่ายเป็นอย่างไร
3. โครงสร้างการบริหารงานของเครือข่ายเป็นอย่างไร
4. การดำเนินงานที่ผ่านมาของเครือข่ายเป็นอย่างไร
5. ผลงานและความก้าวหน้าของเครือข่ายเป็นอย่างไร
6. มีการพัฒนาศักยภาพในการทำงานอย่างไร
7. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานมีอะไรบ้าง และมีวิธีแก้ไขอย่างไร

คำถาม : สมาชิกเครือข่าย

1. การดำเนินงานที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
2. ผลงานและความก้าวหน้าของเครือข่ายเป็นอย่างไร
3. มีการพัฒนาศักยภาพในการทำงานอย่างไร
4. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานมีอะไรบ้าง และมีวิธีแก้ไขอย่างไร

ปัญหานำวิจัยข้อ 2. ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อพัฒนาการของเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้า

คำถาม : คณะกรรมการและส่วนกลางของเครือข่าย

1. วิธีการบริหารงานเครือข่ายเป็นอย่างไร
2. สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างไรบ้าง
3. สัมพันธภาพของท่านกับสมาชิกเป็นแบบใด
4. อะไรเป็นแรงจูงใจในการทำงาน
5. งบประมาณในการดำเนินงานเพียงพอหรือไม่
6. จุดแข็งและจุดอ่อนของเครือข่ายมีอะไรบ้าง
7. มีวิธีการจัดการกับปัญหาของสมาชิกอย่างไร

คำถาม : สมาชิกเครือข่าย

1. การมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นอย่างไร
3. ได้รับการสนับสนุนการทำงานอย่างไรบ้าง
4. สัมพันธภาพของท่านกับผู้นำและสมาชิกคนอื่นๆ เป็นแบบใด
5. อะไรเป็นแรงจูงใจในการทำงาน
6. งบประมาณในการดำเนินงานเพียงพอหรือไม่
7. จุดแข็งและจุดอ่อนของเครือข่ายมีอะไรบ้าง

ปัญหานำวิจัยข้อ 3. การสื่อสารในเครือข่ายละครณรงค์ดเกล้าเป็นอย่างไร

1. เครือข่ายมีการประสานงานกันอย่างไร
2. ใครที่ท่านประสานงานด้วยมากที่สุด
3. การประสานงานมีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างไรบ้าง
4. มีการติดต่อสื่อสารเรื่องอะไรบ้าง และใช้วิธีติดต่อแบบใด

5. มีการพบปะกันที่ไหนอย่างไรบ้าง
6. มีการประชุม สัมมนาหรือจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างไรบ้าง

คำถาม : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.)

1. เครือข่ายละครรณรงค์งดเหล้ามีความเป็นมาอย่างไร
2. มีการประเมินผลการทำงานของเครือข่ายอย่างไร
4. ต้องการให้เครือข่ายมีการพัฒนาในด้านใดบ้าง
5. องค์กรท่านให้การสนับสนุนเครือข่ายในด้านใดบ้าง
6. อุปสรรคการทำงานของเครือข่ายมีด้านใดบ้าง และแก้ไขได้อย่างไร
6. มีการติดต่อสื่อสารกันในเรื่องใดบ้าง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยวิธีการตรวจสอบความแม่นยำ ความเชื่อถือได้ และความครบถ้วนของข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความตรงมากที่สุด และเพื่อประเมินคุณภาพของข้อมูลด้วยว่าอยู่ในระดับที่จะนำมาวิเคราะห์และตอบปัญหาการวิจัยได้หรือไม่ โดยมีวิธีการตรวจสอบดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย ได้ผ่านการตรวจสอบแนวทางการสัมภาษณ์ ตลอดจนข้อคำถามจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาถึงความครอบคลุมของคำถาม การสื่อความหมายในประเด็นคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากที่สุด
2. การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) โดยใช้การศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้รับนั้นมีความถูกต้อง และสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด
3. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยพิจารณาจากแหล่งบุคคลที่ทำการสัมภาษณ์ โดยบุคคลที่ให้ข้อมูลนั้นมีจำนวนหลายคน และครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้องทุกด้าน

4. หลังจากการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะทำการบันทึกและจัดแยกประเภทข้อมูลเป็นหมวดหมู่แบบคร่าว ๆ เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่ได้รับ และที่ขาดหายไป เพื่อให้สะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป

5. มีการตรวจสอบหลังจากผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเรียบร้อยแล้ว โดยให้บุคคลที่เป็นผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง เพื่อทบทวนว่าข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวนี้มีความเที่ยงตรงและมีความถูกต้องจริงหรือไม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ ทั้งข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และเป็นไปตามหลักวิชาการ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นภาพรวมที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ข้อมูลทั้งหมดเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ไม่สามารถแจกแจงได้ จึงต้องทำการสรุปในแต่ละประเด็นที่ทำการศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์สรุปรวมโดยการนำข้อมูลสาระสำคัญของแต่ละประเด็นมาพิจารณาและตีความหมายของข้อมูล เพื่อนำไปสู่การสรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัยต่อไป ทั้งนี้สามารถแจกแจงขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้คือ

1. นำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาพิจารณาว่าเป็นไปตามแนวคิดและทฤษฎีที่มีอยู่หรือไม่อย่างไร
2. ตรวจสอบข้อมูลที่ได้มาว่าครบถ้วนเพียงพอที่จะตอบคำถามนำวิจัยที่ได้ตั้งไว้หรือไม่
3. จัดกลุ่มข้อมูลที่ได้มาให้อยู่ในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้
4. สร้างข้อสรุปชั่วคราวโดยนำแนวคิดและทฤษฎีมาเชื่อมโยงกับข้อมูลที่ได้จัดกลุ่มแล้ว เพื่อแสดงให้เห็นถึงการพิสูจน์ข้อค้นพบเบื้องต้นว่าเป็นไปตามทฤษฎีหรือไม่ อย่างไร
5. เชื่อมโยงข้อมูลให้สมบูรณ์และพิจารณาอีกครั้งว่าข้อสรุปที่ได้มานั้นสามารถตอบคำถามนำวิจัยที่ตั้งไว้หรือไม่

การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Descriptive) เพื่อตอบปัญหานำวิจัยทั้ง 3 ข้อ ได้แก่

1. เครือข่ายละครนวนรค์ดเกล้ามีพัฒนาการอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อพัฒนาการของเครือข่ายละครนวนรค์ดเกล้า
3. การสื่อสารในเครือข่ายละครนวนรค์ดเกล้าเป็นอย่างไร